आदिवासी विकास विभागांतर्गत अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, अमरावती व ए.आ.वि.प्र, अकोला अंतर्गत अनंत शिक्षण संस्था कुऱ्हा, ता. रिसोड, जि. वाशिम व्दारा संचलित पार्वतीबाई नागरे आदिवासी अनुदानित आश्रमशाळा कंकरवाडी, ता. रिसोड, जि. वाशिम या आश्रमशाळेस शैक्षणिक वर्ष सन २०२४-२५ पासून संलग्न कनिष्ठ महाविद्यालय (इयत्ता ११ वी व १२ वी, कला व विज्ञान शाखा) सुरु करण्यास मंजूरी देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्र. अआशा.२०२३/प्र.क्र.१०९(४४)/का.११
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : २८ जून, २०२४

संदर्भ:-

१. आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक :- अआशा-२०१९/प्र.क्र.१०२/का-११, दिनांक : ११ जून, २०१९.

२. आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्र. अआशा.२०१९/प्र.क्र.१४८/का.११, दि. २०.०९.२०१९.

३. आदिवासी विकास आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक यांचे पत्र क्र. अआशा-२०२१/ प्र.क्र.२७/का ७ (१)/२२३७, दि. १३ एप्रिल, २०२२.

४. अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, अमरावती यांचे पत्र क्र. अनुआश्रम शाळा -२३/प्र.क्र. / का-२(ब)/२०५५/२०२३, दिनांक २४/०४/२०२३.

५. आदिवासी विकास आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक यांचे क्र. अनुआशा-२०२२/प्र.क्र. ७८/का.७ (१)/३५६३, दि. २२/०५/२०२३.

६. आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांचे पत्र क्र. अनुआशा - २०२३ /प्र.क्र.९१/का.७ (१)/८३५९, दि.१२ डिसेंबर, २०२३.

७. मा. मंत्रिमंडळाच्या दिनांक ११.०३.२०२४ रोजीच्या बैठकीचे इतिवृत्त.

प्रस्तावना-

महाराष्ट्र राज्यातील डोंगराळ व दुर्गम भागातील आदिवासींमध्ये शिक्षणाचा प्रसार व्हावा या हेतूने शासनाने सन १९७२-७३ पासून "आश्रमशाळा समूह" योजना सुरु केली या योजनेंतर्गत सध्या स्वयंसेवी संस्थामार्फत चालविल्या जाणाऱ्या एकूण ५५६ अनुदानित आश्रमशाळा असून त्यापैकी ५८ प्राथमिक अनुदानित आश्रमशाळा (इयत्ता १ ली ते ७ वी) व ३३२ माध्यमिक अनुदानित आश्रमशाळा (इयत्ता १ ली ते १० वी) सुरु आहेत. तसेच माध्यमिक आश्रमशाळा संलग्न १६६ कनिष्ठ महाविद्यालये (इयत्ता १ ली ते १२ वी) सुरु आहेत. सन २०२४-२५ या शैक्षणिक वर्षापासून १७ अनुदानित प्राथमिक आश्रमशाळांमध्ये इ. ८ वी ते इ. १० वी पर्यंत श्रेणीवाढ करणे व ४४ अनुदानित माध्यमिक आश्रमशाळांना संलग्न कनिष्ठ महाविद्यालये (इयत्ता ११ वी व १२ वी, कला व विज्ञान

शाखा) मंजूर करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. मा. मंत्रीमंडळाच्या दिनांक ११.०३.२०२४ रोजीच्या बैठकीमध्ये मा. मंत्रिमंडळाने आदिवासी विकास विभागांतर्गत राज्यात स्वयंसेवी संस्थाव्दारा संचलित १७ अनुदानित प्राथमिक आश्रमशाळा व ४४ अनुदानित माध्यमिक आश्रमशाळांमध्ये श्रेणीवाढ करण्याच्या विभागाच्या प्रस्तावास मंजूरी दिली आहे. त्यानुषंगाने यासंदर्भात शासन आता खालीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय-

मा. मंत्रीमंडळाच्या दिनांक ११.०३.२०२४ रोजीच्या बैठकीमध्ये दिलेल्या मंजूरीच्या अनुषंगाने अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, अमरावती व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, अकोला यांच्या अंतर्गत अनंत शिक्षण संस्था कुऱ्हा, ता. रिसोड, जि. वाशिम व्दारा संचलित पार्वतीबाई नागरे आदिवासी अनुदानित आश्रमशाळा कंकरवाडी, ता. रिसोड, जि. वाशिम या अनुदानित आश्रमशाळेस शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ पासून श्रेणीवाढ मंजूर करुन आश्रमशाळेशी संलग्न कनिष्ठ महाविद्यालय (इयत्ता ११ वी व १२ वी, कला व विज्ञान शाखा) सुरु करण्यास खालील अटींच्या अधिन राहून मान्यता देण्यात येत आहे. त्याचप्रमाणे सदर कनिष्ठ महाविद्यालयासाठी आवश्यक पदनिर्मिती तसेच तद्नुषंगिक पदनिर्मिती व अनुज्ञेय अनुदानावरील खर्च यास सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट-अ प्रमाणे मान्यता देण्यात येत असून संस्थेस खालील अटी-शर्ती लागू राहतील.

१. अनंत शिक्षण संस्था कुऱ्हा, ता. रिसोड, जि. वाशिम या संस्थेने पार्वतीबाई नागरे आदिवासी अनुदानित आश्रमशाळा कंकरवाडी, ता. रिसोड, जि. वाशिम या आश्रमशाळेसंदर्भात श्रेणीवाढीचे आदेश प्राप्त झाल्यानंतर श्रेणीवाढीचे वर्ग तात्काळ सुरु करावेत. वर्ग सुरु केल्यानंतर ३० दिवसांचे आत आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, अमरावती तसेच प्रकल्प अधिकारी एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, अकोला यांना कळविण्यात यावे.

२. शैक्षणिक वर्ष सन २०२४-२५ पासून इयत्ता ११ वी (कला व विज्ञान शाखा) चे वर्ग सुरु करण्यात यावेत व शैक्षणिक वर्ष सन २०२५-२६ मध्ये इयत्ता १२ वी चे (कला व विज्ञान शाखा) वर्ग सुरु करण्यात यावेत.

३. श्रेणीवाढ करण्यात आलेल्या संबंधित संस्थेस अनुदानित आश्रमशाळेसाठी आश्रमशाळा संहिता -२०१९ मधील मानकामध्ये नमूद सर्व भौतिक सोयी-सुविधांनी युक्त स्वत:ची सुसज्ज इमारत मान्यतेपासून दोन वर्षात बांधणे बंधनकारक राहील.

४. संस्थेने आश्रमशाळेत वर्गखोल्या व निवासाची स्वतंत्र इमारतीमध्ये व्यवस्था करावी. तसेच इमारतीमध्ये मानकाप्रमाणे स्नानगृहे, शौचालये उपलब्ध करुन द्यावीत आणि शुध्द पाण्याची मुबलक व्यवस्थाही उपलब्ध करून द्यावी.

५. श्रेणीवाढीची मान्यता देण्यात आलेल्या अनुदानित आश्रमशाळेस शैक्षणिक दर्जा उंचावणे आवश्यक आहे. त्यादृष्टीने अशा आश्रमशाळांमधील विद्यार्थ्यांचा वार्षिक निकाल किमान ८० टक्के असावा तसेच त्यापैकी किमान ६० टक्के विद्यार्थ्यांना प्रथमश्रेणी मिळणे आवश्यक राहील. सदर आश्रमशाळेमध्ये प्रशिक्षित अर्हताकारी शिक्षक/शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांची नियुक्ती नियमानुसार करण्यात यावी.

६. संस्थेने शिक्षक- शिक्षकेत्तर कर्मचा-यांची नियुक्ती करताना शासनाने विहित केलेल्या अटी-शर्ती व नियमांचे पालन करावे. विहित अर्हताप्राप्त कर्मचा-यांची नेमणुक न केल्यास संस्थेस देय असलेले अनुदान अनुज्ञेय असणार नाही. प्रकरणपरत्वे आश्रमशाळेची मान्यता रद्द करण्यात येईल. अप्रशिक्षित शिक्षक उमेदवारांची नियुक्ती केल्यास त्यांच्या वेतनाची जबाबदारी शासनाची राहणार नाही व त्याची सर्वस्वी जबाबदारी संस्थेची राहील याची संस्थेने नोंद घ्यावी.

७. आश्रमशाळेतील आवश्यक पद भरतीसाठी अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, अमरावती यांची मान्यता घेण्यात यावी. तसेच पदमान्यता देताना संदर्भ क्र. १ मधील नमूद शासन निर्णय दिनांक ११.०६.२०१९ च्या शासन निर्णयातील तरतूदींचे काटेकोरपणे पालन करावे.

८. अनंत शिक्षण संस्था कुऱ्हा, ता. रिसोड, जि. वाशिम व्दारा संचलित पार्वतीबाई नागरे आदिवासी अनुदानित आश्रमशाळा कंकरवाडी, ता. रिसोड, जि. वाशिम या आश्रमशाळेस शासनाने वेळोवेळी विहित केलेल्या सुत्रानुसार अनुदान अनुज्ञेय राहील.

९. संस्थेने अनुदानित आश्रमशाळासाठी 'आश्रमशाळा संहिता' तसेच शासनाने वेळोवेळी विहित केलेल्या अटी, शर्ती व नियमांचे पालन करावे.

१०. प्रत्येक वर्गात कमाल ४० निवासी व १० बहिस्थ विद्यार्थी असावेत. सर्व निवासी विद्यार्थी हे अनुसूचित जमातीचे असतील.

११. शासनाने विहित केलेल्या अटी, शर्ती व नियमांचे पालन न केल्याचे निदर्शनास आल्यास तसेच उपरोक्त आश्रमशाळेबाबत गैरव्यवहार/गैर व्यवस्थापन याबाबत तक्रारी आल्यास संस्थेच्या आश्रमशाळेची श्रेणीवाढ/मान्यता रद्द करण्यात येईल.

१२. बालकांचा सक्तीचा व मोफत शिक्षणाचा अधिकार अधिनियम, २००९ अंतर्गत नमूद करण्यात आलेल्या सोयी-सुविधा विद्यार्थ्यांना उपलब्ध करणे व शिक्षणाचा स्तर उत्कृष्ट ठेवणे संस्थेवर बंधनकारक राहील.

१३. आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांनी उपरोक्त बाबत आवश्यक ती कार्यवाही तात्काळ करावी. यासाठी येणारा खर्च अनुदानित आश्रमशाळांच्या संबंधित अर्थसंकल्पिय लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा व मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा.

२. सदरहू शासन निर्णय मा. मंत्रिमंडळाने दिनांक ११.०३.२०२४ रोजीच्या बैठकीमध्ये दिलेल्या मंजूरी अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४०६२८१८३५४०१४२४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने.

PRAVIN GORAKSHANATH SATHE

Digitally signed by PRAVIN GORAKSHANATH SATHE
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=TRIBAL DEVELOPMENT DEPARTMENT, 2.5.4.20=8aeae114bc10bc084ffcdf2ae0c667ca6c3eca844c7809bb00f184ed1dc997ce, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=7D0E975C83DBBE2A19FD387F2130D87449EAD27B920A608BF243707CB95AAAA3, cn=PRAVIN GORAKSHANATH SATHE
Date: 2024.06.28 20:12:16 +05'30'

(प्रविण गो. साठे)
कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत-

१. मा. राज्यपालांचे सचिव यांचे कार्यालय, राजभवन, मुंबई.
२. मा. विधानसभा/विधानपरिषद सदस्य.
३. मा. विधानसभा/विधानपरिषद विरोधी पक्षनेता.
४. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा. मंत्री, आदिवासी विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
६. मा. लोक आयुक्त आणि उप लोकायुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
७. मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग, वरळी, मुंबई.

८. सचिव, आदिवासी विकास, मंत्रालय, मुंबई.
९. आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक.
१०. आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे.
११. जिल्हाधिकारी, वाशिम.
१२. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर.
१३. महालेखापाल (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र १/२, मुंबई/ नागपूर.
१४. अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, अमरावती.
१५. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हापरिषद वाशिम.
१६. शिक्षण संचालक (प्राथमिक) महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
१७. प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, अकोला.
१८. जिल्हा कोषागार अधिकारी, वाशिम.
१९. शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) ,जिल्हा परिषद, वाशिम.
२०. सचिव/अध्यक्ष, अनंत शिक्षण संस्था कुऱ्हा, ता. रिसोड, जि. वाशिम.
२१. कार्यासन ११.संग्रहार्थ.

शासन निर्णय क्र.अआशा.२०२३/प्र.क्र.१०९(४४)/का.११, दिनांक २८.०६.२०२४ सोबतचे

परिशिष्ट – अ

माध्यमिक अनुदानित आश्रमशाळेस श्रेणीवाढ मंजूर केल्यानंतर सदर अनुदानित आश्रमशाळेशी संलग्न कनिष्ठ महाविद्यालयासाठी आश्रमशाळा निहाय (प्रथम वर्ष सन २०२४-२५) बाब निहाय खर्चाचा तपशिल (४ शिक्षकांचे मानधन विचारात घेता येणारा अंदाजे खर्च)

अ.क्र.	वर्ष /इयत्ता	संवर्ग	पद संख्या	मासिक वेतन	वार्षिक वेतन	परिरक्षण अनुदान (११ वी कला व विज्ञान) (४० X २ =८०) १५०० X ८० X १०	आकस्मिक खर्च १२ टक्के ५ व्या वेतन आयोगानुसार	एकूण (रकाना ६ + ७ + ८)
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	सन २०२४-२५ (इ. ११ वी कला व विज्ञान)	उच्च माध्य. शिक्षण सेवक	४ **(२ कला व २ विज्ञान)**	३६,०००/- (९००० प्रत्येकी)	४,३२,०००/-	१२,००,०००/-	५६,१६०/-	१६,८८,१६०/-

माध्यमिक अनुदानित आश्रमशाळेस श्रेणीवाढ मंजूर केल्यानंतर सदर अनुदानित आश्रमशाळेशी संलग्न कनिष्ठ महाविद्यालयासाठी प्रती आश्रमशाळा निहाय (दुसरे वर्ष सन २०२५-२६) बाब निहाय खर्चाचा तपशिल (८ शिक्षकांचे मानधन विचारात घेता येणारा अंदाजे खर्च)

अ.क्र.	वर्ष /इयत्ता	संवर्ग	पद संख्या	मासिक वेतन	वार्षिक वेतन	परिरक्षण अनुदान (११ वी व १२ वी कला व विज्ञान) **(४० X ४ =१६०) १५०० X १६० X १०**	आकस्मिक खर्च १२ टक्के ५ व्या वेतन आयोगानुसार	एकूण (रकाना ६ + ७ + ८)
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	सन २०२५-२६ (इ. ११ वी व १२ वी कला व विज्ञान)	उच्च माध्य. शिक्षण सेवक	८ **(४ कला व ४ विज्ञान)**	७२,०००/- (रुपये ९००० प्रत्येकी)	८,६४,०००/-	२४,००,०००/-	१,१२,३२०/-	३३,७६,३२०/-

माध्यमिक अनुदानित आश्रमशाळेस श्रेणीवाढ मंजूर केल्यानंतर सदर अनुदानित आश्रमशाळेशी संलग्न कनिष्ठ महाविद्यालयासाठी प्रती आश्रमशाळा निहाय (तिसरे वर्ष सन २०२६-२७) बाब निहाय खर्चाचा तपशिल (८ शिक्षकांचे मानधन विचारात घेता येणारा अंदाजे खर्च)

अ.क्र.	वर्ष /इयत्ता	संवर्ग	पद संख्या	मासिक वेतन	वार्षिक वेतन	परिरक्षण अनुदान (११ वी व १२ वी कला व विज्ञान) (४० X ४ =१६०) **१५०० X १६० X १०**	आकस्मिक खर्च १२ टक्के ५ व्या वेतन आयोगानुसार	एकूण (रकाना ६ + ७ + ८)

१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	सन २०२६-२७ (इ. ११ वी व १२ वी कला व विज्ञान)	उच्च माध्य. शिक्षण सेवक	८ (४ कला व ४ विज्ञान)	७२,०००/- (रुपये ९००० प्रत्येकी)	८,६४,०००/-	२४,००,०००/-	१,१२,३२०/-	३३,७६,३२०/-

माध्यमिक अनुदानित आश्रमशाळेस श्रेणीवाढ मंजूर केल्यानंतर सदर अनुदानित आश्रमशाळेशी संलग्न कनिष्ठ महाविद्यालयासाठी प्रती आश्रमशाळा निहाय (चौथे वर्ष सन २०२७-२८) बाब निहाय खर्चाचा तपशिल (४ शिक्षकांचा मानधनानुसार व ४ शिक्षकांचा प्रत्यक्ष वेतन विचारात घेऊन येणारा अंदाजे खर्च)

अ.क्र.	वर्ष /इयत्ता	संवर्ग	पद संख्या	मासिक वेतन	वार्षिक वेतन	परिरक्षण अनुदान (११ वी कला व विज्ञान) (४० X २ =८०) १५०० X ८० X १०	आकस्मिक खर्च १२ टक्के ५ व्या वेतन आयोगानुसार	एकूण (रकाना ६ + ७ + ८)
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	(इ. ११ वी कला व विज्ञान)	उच्च माध्य. शिक्षण सेवक	४ (२ कला व २ विज्ञान)	२,८१,५८४/- (७०,३९६ प्रत्येकी) सन २०२४-२५ मध्ये नियुक्त	३३,७९,००८/-	१२,००,०००/-	४,३९,२७१/-	५०,१८,२७९/-
२	(इ. १२ वी कला व विज्ञान)	उच्च माध्य. शिक्षण सेवक	४ (२ कला व २ विज्ञान)	३६,०००/- (९००० प्रत्येकी)	४,३२,०००/-	१२,००,०००/-	५६,१६०/-	१६,८८,१६०/-
	सन २०२७-२८	एकूण	८ (४ कला व ४ विज्ञान)	रुपये- ३,१७,५८४/-	३८,११,००८/-	२४,००,०००/-	४,९५,४३१/-	६७,०६,४३९/-

माध्यमिक अनुदानित आश्रमशाळेस श्रेणीवाढ मंजूर केल्यानंतर सदर अनुदानित आश्रमशाळेशी संलग्न कनिष्ठ महाविद्यालयासाठी आश्रमशाळा निहाय (पाचवे वर्ष सन २०२८-२९) बाब निहाय खर्चाचा तपशिल (८ शिक्षकांचे प्रत्यक्ष वेतन विचारात घेता येणारा अंदाजे खर्च)

अ.क्र.	वर्ष /इयत्ता	संवर्ग	पद संख्या	मासिक वेतन	वार्षिक वेतन	परिरक्षण अनुदान (११ वी व १२ वी कला व विज्ञान) (४० X ४ =१६०) १५०० X १६० X १०	आकस्मिक खर्च १२ टक्के ५ व्या वेतन आयोगानुसार	एकूण (रकाना ६ + ७ + ८)
१	२	३	४	५	६	७	८	९

२	सन २०२८-२९ इ. ११ वी व १२ वी कला व विज्ञान	उच्च माध्य. शिक्षण सेवक	८ (४ कला व ४ विज्ञान)	५,६३,१६८/- (७०,३९६ प्रत्येकी)	६७,५८,०१६/-	२४,००,०००/-	८,७८,५४२/-	१,००,३६,५५८/-

एक कनिष्ठ महाविद्यालयासाठी सन २०२४-२५ या प्रथम वर्षासाठीचा अंदाजे खर्च	रुपये- १६,८८,१६०/-
एक कनिष्ठ महाविद्यालयासाठी सन २०२५-२६ या व्दितीय वर्षासाठीचा अंदाजे खर्च	रुपये-३३,७६,३२०/-
एक कनिष्ठ महाविद्यालयासाठी सन २०२६-२७ या तृतीय वर्षासाठीचा अंदाजे खर्च	रुपये-३३,७६,३२०/-
एक कनिष्ठ महाविद्यालयासाठी सन २०२७-२८ या चौथ्या वर्षासाठीचा अंदाजे खर्च	रुपये ६७,०६,४३९/-
एक कनिष्ठ महाविद्यालयासाठी सन २०२८-२९ या पाचव्या वर्षासाठीचा अंदाजे खर्च	रुपये-१,००,३६,५५८/-
एक कनिष्ठ महाविद्यालयासाठी होणारी पदनिर्मिती	८ पदे